

Retningslinjer SMIL

Spesielle miljøtiltak i jordbruket

2026

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) handler om å gjennomføre miljøtiltak utover det som forventes ved vanlig jordbruksdrift. Formålet med SMIL-ordningen er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket.

Andre dokumenter:

- *"Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket"*, fastsatt av Landbruksdepartementet 04.02.2004 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 23 (jordlova) § 3 og § 18.
- *Tiltaksstrategier SMIL 2024-2027, Os kommune*
- *Byggeskikkveileder Forollhogna nasjonalpark med tilliggende landskapsvernområder, 2021*

Hvem kan søke?

Den som eier eller leier en landbrukseiendommer der det foregår *tilskuddsberettiget jordbruksproduksjon*, kan søke tilskudd. Den som leier må ha godkjenning fra eier. Både privatpersoner og foretak kan søke om tilskudd.

Miljøtema, mål og prioriteringer:

For Os kommune er miljøtema delt opp i 4 overordnede miljøkategorier med egne målsettinger og prioriteringer. I tillegg kan det gis tilskudd til planleggings- og tilretteleggingstiltak, som legger til rette for større helhetlige miljøprosjekter over større områder. Prioriteringene er overordnet. Følgende tiltak har høy prioritet:

Miljøtema	Mål	Prioritering
Utslipp til vann og luft	<i>Hindre eller redusere erosjon og avrenning av næringsstoffer fra dyrka areal (nitrogen og fosfor) og hindre eller redusere utslipp av klimagasser (karbondioksid, lystgass og metan).</i>	1
Kulturlandskap og biologisk mangfold	<i>Bevare og øke beitebruken i jordbrukslandskapet, og opprettholde et fortsatt åpent kulturlandskap, med særlig fokus på seterområdene. Ivareta biologisk mangfold samt bidra til å opprettholde aktiv jordbruks- og seterdrift.</i>	2
Kulturminner og kulturmiljøer	<i>Sette i stand og bevare viktige kulturminner og kulturmiljøer i jordbrukslandskapet. Ivareta og sette i stand karakteristiske bygninger og bygningsmiljøer i grendene/ bygdene og på setrene, i henhold til byggeskikk.</i>	3
Tilgjengelighet og friluftsverdier	<i>Bedre allmennhetens tilgjengelighet i kulturlandskap gjennom utbedring av gamle veier og stier, spesielt i seterområdene og langs vassdrag.</i>	4

Søknadsfrist og krav til søknad:

Søknadsfristen er 1. mai. Søknaden skal leveres elektronisk via Altinn. Skjema/innlogging, regelverk og mer informasjon om ordningen, finnes på landbruksdirektoratets nettside: <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/tilskudd-til-spesielle-miljotiltak-i-jordbruket-smil>

Tiltaket skal ikke være påbegynt før søknaden er behandlet. Kommunen sender hvert år inn budsjett over behov for tilskuddsmidler for kommende år, søkere oppfordres derfor til å melde inn aktuelle tiltak innen 15. oktober året før der det er mulig.

Søknaden skal blant annet inneholde opplysninger om:

- Planer: tiltakets omfang, framdriftsplan, arbeidsbeskrivelse, tegninger m.m.
- Kart i målestokk 1:10000, som viser tiltakets beliggenhet.
- Kartfestet oversikt over miljøverdiene på landbrukseiendommen.
- Spesifisert kostnadsoverslag og finansieringsplan. Dersom tilskuddsmottaker ikke har fradragsrett for inngående merverdiavgift, kan merverdiavgift inngå i kostnadsoverslaget og i grunnlaget for beregning av tilskudd.
- Nødvendige tillatelser for gjennomføring.
- Det kan bli satt krav om faglig rådgiving/utarbeidelse av planer fra eksterne (eks. ved skjøtselstiltak, tiltak som berører vann, istandsetting av verneverdig bygninger o.l.).

Annen relevant informasjon:

- Det må kunne dokumenteres gjødselplan, sprøytejournal og kart over alle skifter som disponeres av den som driver tilskuddsberettiget produksjon på eiendommen. Kommunen har utarbeidet eget skjema som kan benyttes dersom søker leier bort jorda til andre.
- Eventuelt bilder som viser arealer, bygninger og/eller elementer det søkes tilskudd til.
- Skriftlig godkjenning/avtale fra landbrukseiendommens eier, dersom det er en annen enn søker
- Leiekontrakter, dersom jorda er bortleid.
- Skriftlig avtale ved gjennomføring av fellestiltak.

Vilkår:

I vedtak kan det settes vilkår i samsvar med forskriftens bestemmelser og tiltaksstrategienes formål. Det kan også settes vilkår i henhold til andre lover og forskrifter som tiltaket kommer inn under.

Finansiering:

Dersom det er mulig, vil det være en fordel å finansiere et tiltak ved hjelp av flere ulike aktuelle finansieringsordninger, private eller offentlige, for å oppnå økt effekt av midlene, og for å sikre gjennomføring. Det må imidlertid forventes en egenandel i alle typer prosjekter, derfor kan tilskuddsandelen i noen tilfeller avvike dersom prosjektet samfinansieres med andre kilder. Størrelsen på egenandelen avhenger av bruksverdi og verneverdi på tiltaket (spesielt for bygninger) m.m. og vurderes i samråd med aktuell forvaltningsmyndighet.

Kriterier for vurdering av søknader:

- konkrete tiltak som bidrar til god måloppnåelse innenfor de ulike miljøtemaene
- vernestatus for bygninger og naturområder samt langsiktighet, plan for vedlikehold og framtidig effekt
- tiltak som begrenser forurensing til luft og vassdrag
- tiltak som er viktige for kulturlandskapet og som ses i sammenheng med aktiv bruk (f.eks. beiting og setring)
- tiltak som kommer allmennheten til gode
- tiltak som ligger innenfor et prioritert geografisk område (kan fastsettes årlig)
- for bygningstiltak gis det tilskudd til utvendige tiltak eller nødvendige tiltak i bærende konstruksjoner
- for øvrig tiltak som ligger innenfor forskriften

Arbeidsfrist.

Det gis 3 års arbeidsfrist. Kommunen kan, etter søknad forlenge arbeidsfristen, men ikke utover 5 år fra tilskuddet ble innvilget.

Utbetaling:

Det kan foretas delutbetaling i henhold til framdrift, for inntil 75 % av bevilget tilskudd. Søkeren skal levere skriftlig anmodning via Altinn om utbetaling før kommunen kan anvisa utbetaling. Regnskapsoversikt og rapport for hvordan tiltaket er utført skal leveres før sluttutbetaling. Eget arbeid skal dokumenteres med timelister. Det settes vilkår for utbetaling av tilskudd avhengig av type tiltak.

Aktuelle tiltak:

Miljøtema	Tiltak	Tilskuddssats, beregnes ut fra godkjente kostnader
Utslipp til vann og luft	Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg på gårdsbruk	Inntil 50 %
	Avskjæringsgrøfter der det ikke er en del av et større dreneringsarbeid	Inntil 50 %
	Gjenåpning av bekkelukkinger	Inntil 50 %
	Tiltak for å hindre avrenning fra fôringsplasser og rundballelager	Inntil 50 %
	Eksterne gjødsellager (satellittlager)	Inntil kr 100 000,- Maks 35 %
	Siloeanlegg som bidrar til å minske bruk av plast og hindre avrenning av pressaft	Inntil kr 100 000,- Maks 10 % <i>Lav prioritet</i>
	Dekke over gjødsellager	Inntil kr 75 000,- Maks 50 %
	Tiltak for etablering av kantvegetasjon langs elver, bekker og åpne kanaler	Inntil 70 %
	Erosjonssikring og flomdempende tiltak langs vassdrag	Inntil 50 %
	Fangdammer og lignende rens tiltak	Inntil 50 %
Kulturlandskap og biologisk mangfold	Tiltak for å opprettholde aktiv seterdrift	Maks kr 100 000,- Inntil 50 % (kan kombineres med UKL midler, maks 70 % i samlet tilskudd) <i>Høy prioritet</i>
	Rydding/istandsetting av biologiske verdifulle arealer som gammel kulturmark og slåttelandskap - naturbeitemark, slåttemark og slåttevær <i>Det kan stilles krav om skjøttsplan</i>	Maks kr 2 500,- per daa Inntil 50 % av godkjente kostnader
	Bekjempelse av uønskede arter for å unngå spredning til biologisk verdifulle arealer, eks blåleddved	Inntil 50 %
	Fjerning av piggtråd og farlige nettinggjerdar <i>Gjelder ikke piggtråd/gjerdar som er pålagt fjernet. Grunneiers plikter og rettigheter i henhold til beite- og gjerdeloven er gjeldende uavhengig av omsøkt tiltak!</i>	Piggtråd 10 kr/m Nettinggjerdar 20 kr/m Maks 20 000 kr per søknad <i>Høy prioritet</i>

Kulturminner og kulturmiljøer	Istandsetting og bevaring av verneverdige eller særegne bygninger, sikringstiltak kan inngå - driftsbygninger, stabbur, smier, kvernhus, avkjølinger, løer, seterhus m.m. (utvendig og som berører konstruksjonen) <i>Det stilles i utgangspunktet krav om tilstandsrapport og kostnadsoverslag, som er utarbeidet av bygningsvernrådgiver eller andre med tilsvarende kompetanse.</i>	Inntil 50 % for bygninger med unntak av: -Sjeldne bygningstyper, inntil 60 % -Inntil 70 % for fellestiltak og/eller tiltak som kommer allmenheten til gode <i>Tilskuddsandel vurderes ut fra eiers egennytte av bygget og verneverdi</i>
	Istandsetting og bevaring av steingjerder	Inntil 50 %
	Tiltak for å bevare helhetlige kulturmiljøer (eks. istandsetting av løe med slåtteng)	Inntil 50 %
Tilgjengelighet og friluftsverdier i jordbrukets kulturlandskap	Rydding og merking av gamle seterveier/ferdselsveier. Oppsett av infotavler. Klopplegging i spesielt utsatte områder der det er en del av et større tilretteleggingstiltak.	Inntil 50 %
	Rydding for bedre tilgjengelighet til sjøer, elver og vassdrag knyttet til jordbrukets kulturlandskap	Inntil 50 %
	Grinder og gjerdeklyv i forbindelse med turstier i beiteområder	Inntil 50 %
Planleggings- og tilretteleggingstiltak	Prosjekt som legger til rette for større helhetlige miljøprosjekter over større områder (eks. knytta til vassdrag, et seterområde eller ei grend)	Inntil 100 %

Godtgjøring for egeninnsats	
Person	Maks 350 kr/time
Person med motorsag	Maks 450 kr/time
Person med traktor/redskap	Maks 900 kr/time
Gravemaskin	Maks 1200 kr/time
<i>Leiekjøringspriser fra Norsk Landbruk og Bedre Gårdsdrift kan brukes som veiledende inntil maksbeløpet.</i>	